

2021-01-14
U2021/00256

Utbildningsdepartementet

Adressater:
Se bilaga 1

Uppdrag att kartlägga och föreslå fler vägar till vårdsyrken

Regeringens beslut

Regeringen uppdrar åt Universitetskanslersämbetet, Statens skolverk och Myndigheten för yrkeshögskolan att tillsammans kartlägga och analysera hur gymnasieskolans, vuxenutbildningens, yrkeshögskolans och högskolans utbildningsinsatser kan komplettera varandra för att bättre bidra till vårdens kompetensförsörjning. Myndigheterna ska även identifiera möjligheter och hinder, som följer av utbildningssystemets utformning, för personer med yrkeserfarenhet från vård och omsorg men som saknar tidigare högskoleutbildning inom området att utbilda sig till hälso- och sjukvårdsyrken som kräver högskoleutbildning. I arbetet ska myndigheterna även beakta relevant utbildning som bedrivs inom folkhögskolan. Myndigheterna ska lämna förslag som syftar till att tydliggöra utbildningsvägar för personer med vård- och omsorgsutbildning på gymnasial nivå eller från yrkeshögskolan som vill utbilda sig till ett hälso- och sjukvårdsyrke som kräver högskoleutbildning. Myndigheterna ska även föreslå hur den information som finns kan samordnas och synliggöras.

Regeringen uppdrar åt Universitetskanslersämbetet att lämna förslag på åtgärder som syftar till att öka möjligheterna för personer med yrkeserfarenhet från vård och omsorg att utbilda sig till hälso- och sjukvårdsyrken som kräver högskoleutbildning. Vidare uppdrar regeringen åt myndigheten att analysera vilka möjligheter och utmaningar som finns i fråga om utbildning i arbetsintegrerad form där studenterna kan arbeta inom hälso- och sjukvården samtidigt som de studerar.

I förslagen ska myndigheterna beakta att målen för examina enligt högskoleförordningen uppfylls och att högskoleutbildningen håller hög kvalitet.

Uppdraget ges med förbehåll för riksdagens beslut om medel i enlighet med vad som anges i budgetpropositionen för 2021 (prop. 2020/21:1 utg.omr. 16).

Närmare om uppdraget

Förhållandet mellan olika utbildningsformer (Universitetskanslersämbetet, Statens skolverk och Myndigheten för yrkeshögskolan)

Universitetskanslersämbetet, Statens skolverk och Myndigheten för yrkeshögskolan ska tillsammans kartlägga och analysera hur gymnasieskolans, vuxenutbildningens, yrkeshögskolans och högskolans utbildningsinsatser kan komplettera varandra för att bättre bidra till vårdens kompetensförsörjning. I kartläggningen ska såväl utbildning inom det reguljära utbildningsutbudet som uppdragsutbildning ingå. Myndigheterna ska även identifiera möjligheter och hinder, som följer av utbildningssystemets utformning, för personer med yrkeserfarenhet från vård och omsorg men som saknar tidigare högskoleutbildning inom området, t.ex. undersköterskor eller specialistundersköterskor, att utbilda sig till hälso- och sjukvårdsyrken som kräver högskoleutbildning. I arbetet ska myndigheterna även beakta relevant utbildning som bedrivs inom folkhögskolan.

Myndigheterna ska lämna förslag som syftar till att tydliggöra utbildningsvägar för personer med vård- och omsorgsutbildning på gymnasial nivå eller från yrkeshögskolan som vill utbilda sig till ett hälso- och sjukvårdsyrke som kräver högskoleutbildning. Förslagen ska bidra till att skapa flexibla och sammanhållna vägar till vårdirken som kräver högskoleutbildning.

Myndigheterna ska vidare föreslå hur informationen till såväl arbetsgivare, utbildningsanordnare och enskilda personer om de utbildningsvägar som finns kan samordnas och synliggöras.

Förutsättningar för omställning till hälso- och sjukvårdsyrken som kräver högskoleutbildning (Universitetskanslersämbetet)

Universitetskanslersämbetet ska analysera förutsättningar för omställning till ett hälso- och sjukvårdsyrke som kräver högskoleutbildning för personer

som är yrkesverksamma eller som har yrkeserfarenhet från vård och omsorg. Myndigheten ska även kartlägga hur yrkesverksamma studenter eller studenter med tidigare yrkeserfarenhet finansierar sina studier på hälso- och sjukvårdsutbildningar i dag.

Universitetskanslersämbetet ska med utgångspunkt i analysen lämna förslag på åtgärder som kan öka möjligheterna för personer med yrkeserfarenhet från vård och omsorg att utbilda sig till hälso- och sjukvårdsyrken som kräver högskoleutbildning.

I uppdraget ingår att redovisa hur universitet och högskolor arbetar med bedömning av reell kompetens för tillträde och tillgodoräknande av tidigare utbildning och yrkeserfarenhet inom hälso- och sjukvårdsutbildningar.

Förutsättningar för arbetsintegrerad utbildning (Universitetskanslersämbetet)

Universitetskanslersämbetet ska analysera vilka möjligheter och utmaningar som finns i fråga om utbildning i arbetsintegrerad form där studenterna kan arbeta inom hälso- och sjukvården samtidigt som de studerar. I denna del ska myndigheten särskilt beskriva vilka förutsättningar som finns för att delar av den verksamhetsförlagda utbildningen kan integreras och tillgodoräknas i tjänstgöringen.

Genomförande och redovisning

Uppdraget ska samordnas av Universitetskanslersämbetet. Myndigheterna ska föra en dialog med Centrala studiestödsnämnden, Folkbildningsrådet, Socialstyrelsen, Vårdkompetensrådet vid Socialstyrelsen och Universitets- och högskolerådet. Synpunkter ska inhämtas från universitet och högskolor, Sveriges Kommuner och Regioner samt fackförbund och professionsföreningar. I den del av uppdraget som avser förutsättningar för omställning till hälso- och sjukvårdsyrken som kräver högskoleutbildning som genomförs av Universitetskanslersämbetet ska myndigheten dessutom inhämta synpunkter från och ha en dialog med Statens skolverk och Myndigheten för yrkeshögskolan.

Myndigheterna ska delredovisa uppdraget till regeringen (Utbildningsdepartementet) senast den 30 september 2021. Myndigheterna ska redovisa uppdraget i sin helhet till regeringen (Utbildningsdepartementet) senast den 15 december 2022. Universitetskanslersämbetet ska hålla

Regeringskansliet (Utbildningsdepartementet) löpande informerat om uppdraget.

Bakgrund

I Socialstyrelsens rapport Bedömning av tillgång och efterfrågan på legitimerad personal i hälso- och sjukvård samt tandvård – Nationella planeringsstödet 2020 framgår att det fortsatt finns behov inom flera legitimationsyrken. Till exempel rapporterar samtliga regioner brist på specialistsjuksköterskor, och 20 av 21 regioner bedömer att de även har brist på sjuksköterskor. I 19 regioner bedöms det råda brist på psykologer, specialistläkare och biomedicinska analytiker. Vidare rapporterar 18 regioner att de har brist på tandläkare och barnmorskor och 17 regioner att de har brist på röntgensjuksköterskor. I rapporten framgår att regionerna har svårt att definiera hur många som saknas totalt inom de olika legitimationsyrkena men att de bedömer att bristen på personal kan ha flera orsaker. Bland dessa uppges en tung arbetsmiljö med komplexa och multisjuka patienter, hög belägningsgrad samt hög personalomsättning. Pensionsavgångar och för få utbildningsplatser på högskoleutbildningarna tros också kunna förklara bristen på personal.

Regeringen har vidtagit flera åtgärder för att stärka kompetensförsörjningen inom vård och omsorg, t.ex. inrättandet av Vårdkompetensrådet vid Socialstyrelsen. Universitet och högskolor har också tillförts medel för utbyggnad av utbildningarna till läkare, sjuksköterska, specialistsjuksköterska och barnmorska. Under 2020 och 2021 genomförs Äldreomsorgslyftet som syftar till att stärka kompetensen inom äldreomsorgen genom att ge ny och befintlig personal möjlighet att genomgå utbildning till vårdbiträde eller undersköterska på betald arbetstid. Staten kommer under 2020 och 2021 att finansiera kostnaden för den tid den anställde är frånvarande på grund av studier.

Skälen för regeringens beslut

I budgetpropositionen för 2021 beräknas fem miljoner kronor under 2021 och 2022 för ett uppdrag att utreda möjligheter att skapa fler vägar till vården (prop. 2020/21:1 utg.omr. 16 avsnitt 5.7). Under 2021 finansieras uppdraget från anslag 2:64 *Särskilda utgifter inom universitet och högskolor*.

Hälso- och sjukvård av god kvalitet som finns tillgänglig när man behöver den är en förutsättning för ett fungerande välfärdssamhälle och är en viktig

faktor för trygga och jämlika livsvillkor. En förutsättning för att lyckas med detta uppdrag är en väl fungerande kompetensförsörjning.

En förändrad arbetsmarknad gör samtidigt att fler kommer att behöva utbilda sig genom hela livet. För att det ska vara möjligt att arbeta längre behövs möjligheter till omställning och kompetensutveckling under en större del av livet. Det krävs också möjligheter att finansiera studierna. Det är viktigt att de möjligheter till omställning och vidareutbildning som finns i utbildningssystemet synliggörs och tas till vara.

På regeringens vägnar

Matilda Ernkrans

Lisa Midlert

Kopia till

Centrala studiestödsnämnden
Folkbildningsrådet
Socialstyrelsen
Universitets- och högskolerådet

Adressater

Myndigheten för yrkeshögskolan
Box 145
721 05 Västerås

Statens skolverk
Box 4002
171 04 Solna

Universitetskanslersämbetet
Box 6024
121 06 Johanneshov